

Βάθεια

**Βυζαντινή Μάνη, Λακωνική και Μεσσηνιακή
στη νοτιότερη χερσόνησο της ηπειρωτικής Ελλάδας**

Πέμπτη 27 – Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου 2018

Όπως είχαμε αναγγείλει, ετοιμάσαμε ένα πολύ πυκνό πρόγραμμα αφιερωμένο αποκλειστικά στη βυζαντινή Μάνη. Ένα τριήμερο, γεμάτο με επισκέψεις σε είκοσι τουλάχιστον από τις δεκάδες βυζαντινές εκκλησίες και εκκλησάκια της Μάνης με εξηγητή τον αρχιτέκτονα Αναστάσιο Τάνστη, επίκ. καθηγητή Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης.

Να σημειωθεί ότι έχουμε εξασφαλίσει τα κλειδιά για πολλά από τα μνημεία που παραμένουν κλειστά, λόγω έλλειψης φυλάκων και δεν είναι εύκολα προσβάσιμα στους επισκέπτες.

Συνοδεύουν: η Μαριάννα Κορομηλά και η Εύα Βόγια

Επιλέξαμε ένα καλό ξενοδοχείο στην τοποθεσία **Καραβοστάσι**, ανάμεσα στο Οίτυλο (από το οποίο απέχει 3,5 χλμ) και το Νέο Οίτυλο (απόσταση 1,5 χλμ), όπου θα μείνουμε και τα τρία βράδια. Είναι το **PORTO VITILLO** www.portovitilo.gr

Ο Δήμος Οιτύλου ή η Αποσκιερή Μέσα Μάνη, βρίσκεται στην καρδιά της μανιάτικης χερσονήσου. Είναι μία περιοχή με τοπία και διαδρομές εξαιρετικού κάλλους, με 67 από τους 98 παραδοσιακούς πετρόχιστους οικισμούς της Μάνης, με κάστρα, πύργους, βυζαντινές και μεταβυζαντινές αιογραφημένες εκκλησίες και μοναδική χλωρίδα και πανίδα. Στη Μέσα Μάνη η μορφολογία του εδάφους είναι τραχιά και τα βραχοβούνια καταλήγουν σε πεντακάθαρους θάλασσες. Σε αυτά τα παράκτια βράχια έκρυβαν οι Μανιάτες πειρατές τα πλοιάριά τους. Από το Οίτυλο καταγόταν, εκτός άλλων πολλών και σημαντικών, και ο ξακουστός Λυμπεράκης Γερακάρης (1644-1710), κουρσάρος στην υπηρεσία των Βενετών και των Οθωμανών.

Το Πρόγραμμα (εικονογραφημένο)

ΠΕΜΠΤΗ 27/09/2018

Αναχώρηση με πούλμαν από την Αθήνα στις 16:15 από την πλατεία Ρηγίλλης. Θα ακολουθήσουμε τη διαδρομή μέσω Σπάρτης-Γυθείου (χλμ 280).

>>> **Για όσους ξεκινήσουν από τη Θεσσαλονίκη:** Το πούλμαν θα φύγει το πρωί της Πέμπτης 27/09 στις 8:30, ώστε φτάνοντας στην Αθήνα να υπάρχουν περίπου δύο διαθέσιμες ώρες, πριν από την αναχώρηση για τη Μάνη. Έτσι, εφόσον η στάση στην Αθήνα θα γίνει στην πλατεία Ρηγίλλης, μπορεί όποιος θέλει να κάνει μια σύντομη επίσκεψη σε ένα από τα κοντινά μουσεία (Βυζαντινό, Κυκλαδικής Τέχνης, Μπενάκη), τα οποία διαθέτουν και εντευκτήριο-εστιατόριο. Για την επιστροφή, υπάρχουν δύο δυνατοτητες: είτε Μάνη-Αθήνα-Θεσσαλονίκη με το πούλμαν, είτε αν θέλει κάποιος μπορεί να πάρει το αεροπλάνο Καλαμάτα-Θεσσαλονίκη το απόγευμα της Κυριακής στις 18:55 (μετά από συνεννόηση με το τουριστικό γραφείο Voya Travel, οπότε θα είναι γνωστό και το πρόσθετο κόστος του εισιτηρίου). Βεβαίως, τόσο για το πήγαινε όσο και για το έλα, μπορεί να γίνει ενδιάμεση στάση (Λάρισα ή Λαμία), εφόσον βολεύει κάποιον και το ζητήσει εγκαίρως, ή αν θέλει κάποιος στην επιστροφή να μείνει στην Αθήνα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28/09/2018

Αρεόπολη, Βυζαντινό Μουσείο Μάνης. Στεγάζεται στον Πύργο Πικουλάκη, μια οχυρή μανιάτικη κατοικία, με πύργο και πυργόσπιτο των προεπαναστατικών χρόνων, δωρεά του Ιωάννη Πικουλάκη. Η μόνιμη έκθεση έχει ως θέμα τις «Ιστορίες θρησκευτικής πίστης της Μάνης» και αναπτύσσεται σε δύο θεματικές ενότητες: «Εμφάνιση και εδραίωση του Χριστιανισμού» και «Η Εκκλησία: τόπος λατρείας - χώρος επικοινωνίας».

Η πρώτη ενότητα αναφέρεται στην εμφάνιση και τη σταδιακή διάδοση και εδραίωση του χριστιανισμού στη Μάνη. Η έκθεση βασίζεται κατεξοχήν σε αρχαιολογικό υλικό. Ευρήματα από τις μεγάλες βασιλικές στο Γύθειο, στην Καινήπολη και στο Τηγάνι, και αρχιτεκτονικά μέλη, κυρίως, γλυπτά ναών του 11ου και του 12ου αιώνα.

Η δεύτερη ενότητα επιχειρεί να προβάλλει τα βασικά χαρακτηριστικά του χριστιανικού ναού, ο οποίος, ως δημιούργημα συνοψίζει το δόγμα της πίστης και παράλληλα συνιστά σημείο αναφοράς για την κοινότητα των πιστών, που συγκεντρώνονται εντός (δηλαδή την εκκλησία των πιστών), για την άσκηση της λατρείας. Τοιχογραφίες και εικόνες, εκκλησιαστικά βιβλία, αναθηματικές επιγραφές ευσεβών Μανιατών, καθώς και εκκλησιαστικά αντικείμενα και λειτουργικά σκεύη που υπηρετούν το τελετουργικό, χρονολογημένα από τη Βυζαντινή ή και τη Μεταβυζαντινή περίοδο.

Οικισμοί και μνημεία

Άγιοι Θεόδωροι στον Βάμβακα, μνημείο χρονολογημένο στα 1075

Οικισμός Γκλέζου, Ταξιάρχης. Οικισμός Χαρούδα, Ταξιάρχης. Οικισμός Βάμβακα, Άγιοι Θεόδωροι. Οικισμός Έρημος στον όρμο Μεζάπου, Αγία Βαρβάρα.

Ταξiάρχης στον οικισμό Χαρούδα:
Ανάγλυφο με Κένταυρο που τοξεύει ένα ζώο, εντοιχισμένο στην ανατολική πλευρά του ναού.

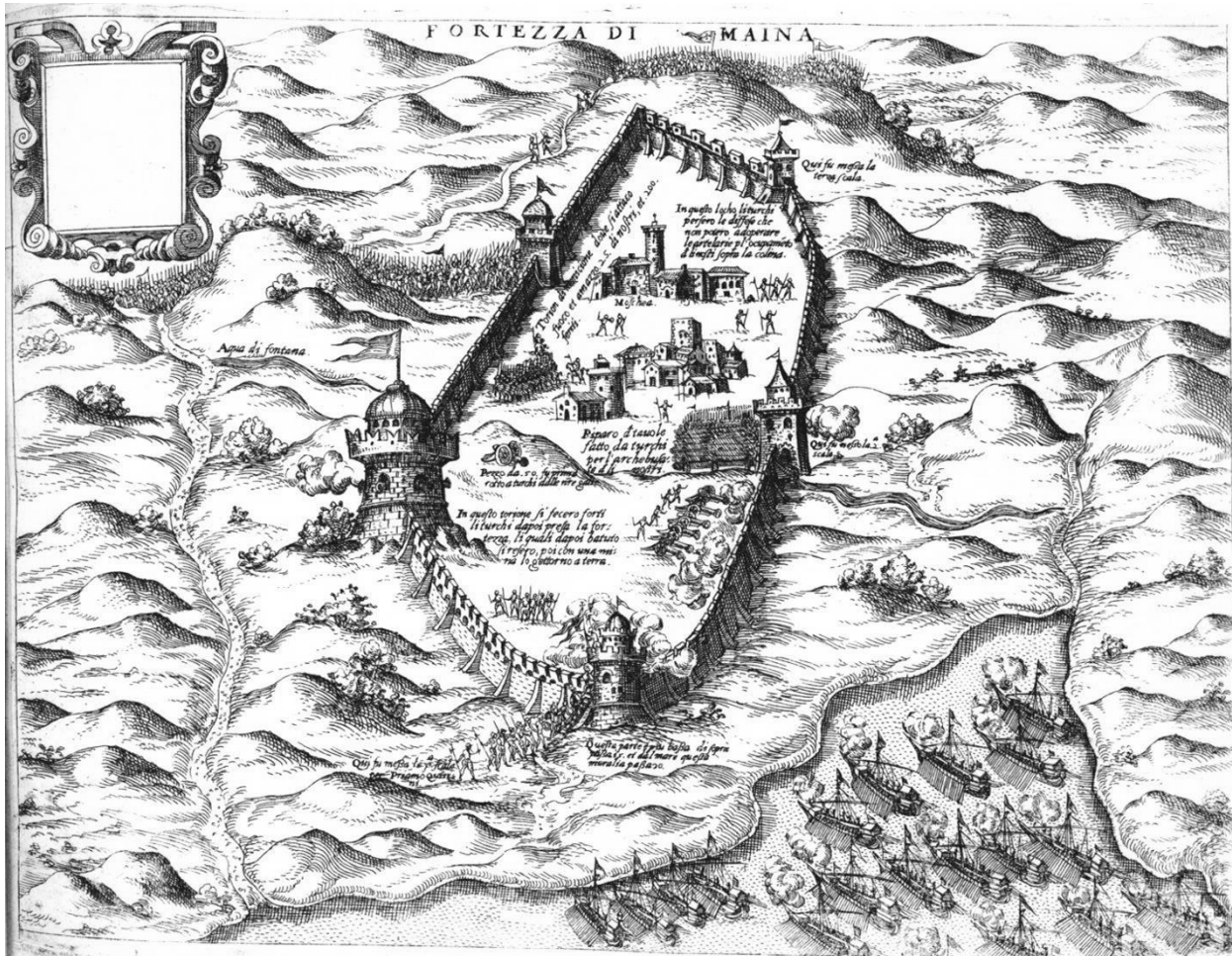
Από εκεί θα συνεχίσουμε προς το ακρωτήριο Τηγάνι. Για να φτάσουμε στο Κάστρο της Μάινας και τη σημαντική πρωτοβυζαντινή βασιλική, σε μια υπέροχη τοποθεσία, χρειάζεται περίπου 45 λεπτά πεζοπορία κι άλλα 45 για την επιστροφή. Όποιος δεν θέλει να περπατήσει, μπορεί να μείνει στο χωριουδάκι Αγία Κυριακή.

Οικισμός Αγία Κυριακή, όπου και το αγιογραφημένο εκκλησάκι της αγίας.

Κάτω: το ακρωτήριο Τηγάνι και διάκοσμος της πρωτοβυζαντινής βασιλικής.

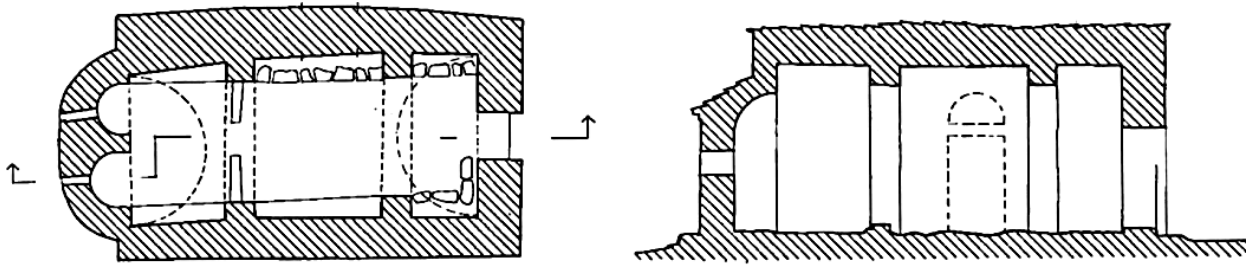
Η Φορτέτσα (κάστρο) της Μάινας. Τζιοβάνι Καμότσιο, 1574. [Giovanni Francesco Camocio. *Isole famose porti, fortezze, e terre maritime sottoposte alla Ser.ma Sig.ria di Venetia, ad altri Principi Christiani, et al Sig.or Turco*, Venice, alla libreria del segno di S. Marco]

Ο Ταξιάρχης του 11ου αι. στη Χαρούδα του Πύργου Διρού, Λακωνία

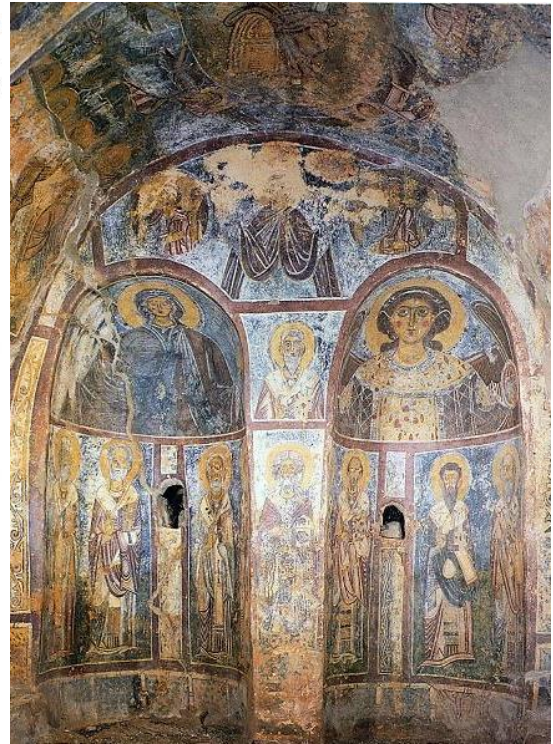
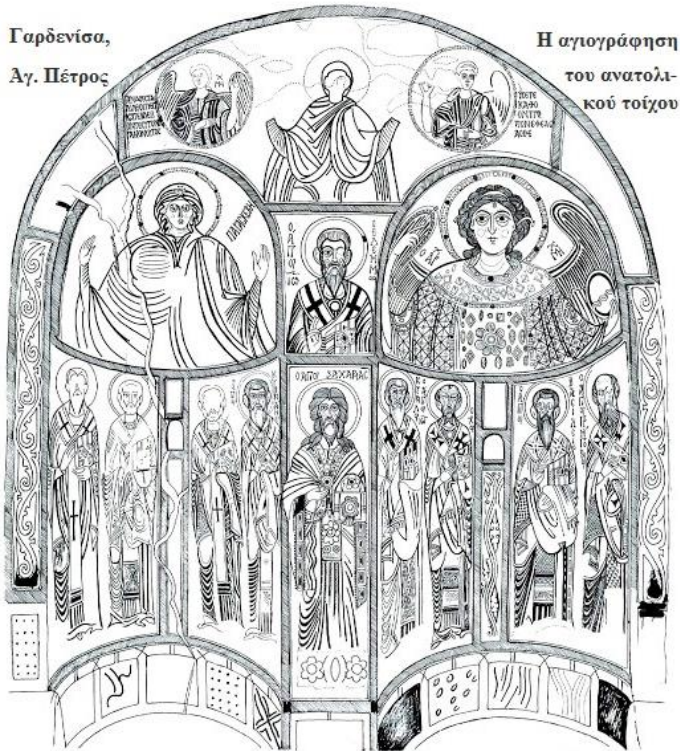

ΣΑΒΒΑΤΟ 29/09/2018 Περιοχή Γερολιμένα: Οικισμοί και μνημεία

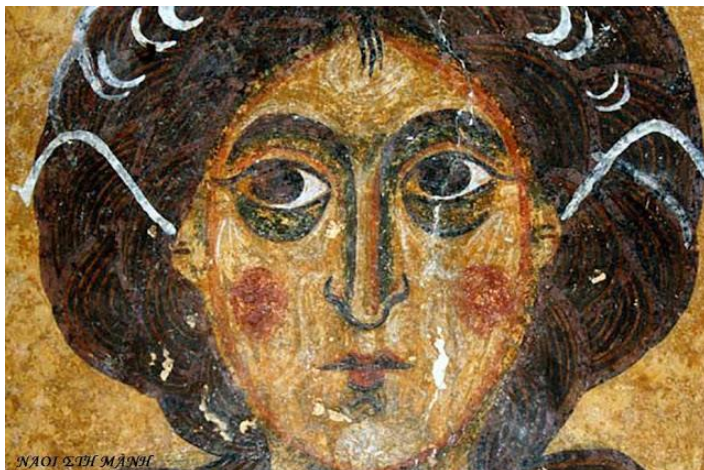
Οικισμός Γαρδενίτσα, Σωτήρα και Άγιος Πέτρος. Οικισμός Κοίτα, Άγιος Σέργιος και Βάκχος και Άγιος Γεώργιος. Οικισμός Κέρια, Άγιος Ιωάννης, Οικισμός Άνω Μπουλαριοί, Αη Στράτηγος. Οικισμός Οχιά, Άγιος Νικόλαος.

Έξω από το χωριό Γαρδενίτσα: ο μονόχωρος και κατάγραφος Άγιος Πέτρος

Κάτω: Ο αρχάγγελος στη νότια κόγχη (λεπτομ.)
Δεξιά: Ο άγιος Νίκων ο Μετανοείτε

Το απόγευμα του Σαββάτου: Μνημεία της Μεσσηνιακής Μάνης

Οικισμός Νομίτσης, Αγ. Ανάργυροι. Οικισμός Πλάτσα, Καμπινάρι, Άγιος Νικόλαος και Μέγας Βασίλειος Πλάτσας (φωτ κάτω). Για το βράδυ, κανονίσαμε μανιάτικο φαγοπότη στο ξενοδοχείο.

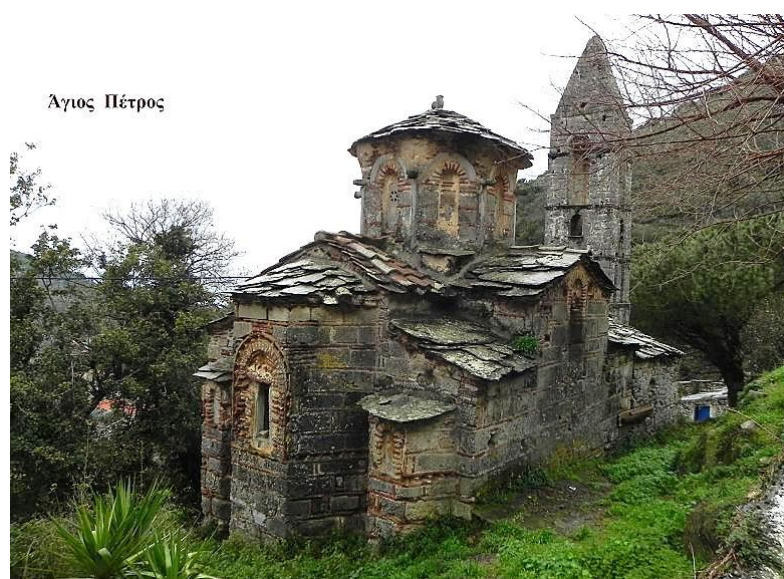

ΚΥΡΙΑΚΗ 30/09/2018 Αναχώρηση από το ξενοδοχείο το πρωί με αποσκευές

Οικισμοί και μνημεία στη Μεσσηνιακή Μάνη

Στην Καστάνια θα επισκεφθούμε τέσσερις ναούς (από τους δέκα που υπάρχουν στον οικισμό) και στο Πραστείο θα επισκεφθούμε τους Αγίους Θεοδώρους. Οι παραδοσιακοί οικισμοί του Πραστείου και της Καστάνιας είναι από τους καλύτερα διατηρημένους της Μάνης.

Επιστροφή στην Αθήνα αργά το απόγευμα μέσω Καλαμάτας. Συνέχεια για τη Θεσσαλονίκη.

Άγιος Πέτρος

Βραβείο της Europe Nostra στην κατηγορία «Αποκατάσταση» απέσπασε το 2016 ο Άγιος Πέτρος, το αρχαιότερο από τα δέκα βυζαντινά μνημεία του χωριού Καστάνια της Μεσσηνιακής Μάνης. Πρόκειται για έναν μικρό τετρακίονιο σταυροειδή εγγεγραμμένο ναό του τέλους του 12ου αι. Ο νάρθηκας, με τη μορφή στοάς, προστέθηκε τον 13ο αι, ενώ το πυργόσχημο καμπαναριό χτίστηκε το 1813. Το μνημείο και η εξαιρετικής ποιότητας αγιογράφησης του ήταν σε κακή κατάσταση, ώσπου να αποφασιστεί η αποκατάστασή του. Το έργο, που άρχισε το 2012 και ολοκληρώθηκε το 2015, έγινε από την 26η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με μέριμνα του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού.

Η αποκατάσταση, που έγινε με ιδιαίτερη φροντίδα, περιέλαβε την εξασφάλιση της στατικής επάρκειας του κτηρίου και τη συντήρηση της αγιογράφησης. Οι κριτές της Europe Nostra αναφέρθηκαν στη «σημασία και τη σπουδαιότητα του μνημείου, το οποίο αποτελεί εικόνα της βυζαντινής συμβολής στον ευρωπαϊκό πολιτισμό». Σε ό,τι αφορά στις τοιχογραφίες, μετά τη συντήρηση θα αποτελέσουν υλικό μεγάλης αξίας για τους μελετητές της επαρχιακής βυζαντινής τέχνης. Για τον Άγιο Πέτρο, δείτε περισσότερα στο συνημμένο pdf.

Καστάνια: Ο Άγιος Πέτρος πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την αποκατάσταση.

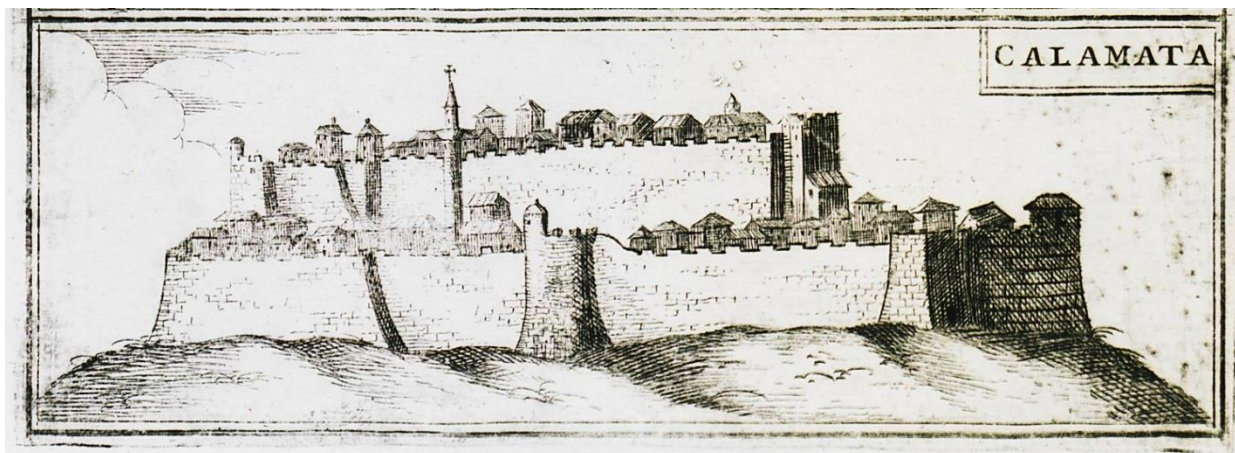

Καστάνια: Ο Πύργος του καπετάν Κωνσταντή Ντουράκη

Παρακαλούμε να εγγραφείτε είτε στέλνοντας μέιλ είτε τηλεφωνώντας στο γραφείο 201-72 19 825 (9:30-15:30). Μετά την εγγραφή, θα σας στείλουμε τα τραπεζικά στοιχεία για την κατάθεση της προκαταβολής.

Θυμίζουμε τους κύριους όρους συμμετοχής στα πανοραμικά ταξίδια, που γίνονται αποκλειστικά για τα μέλη και τους συνδρομητές του ΑΠΑΝ: Τα κινητά πρέπει να είναι κλειστά σε όλη τη διάρκεια που είναι μαζί τα μέλη της ομάδας (και στο πούλμαν, εστιατόριο κλπ). Τήρηση των ωραρίων. Αν κάποιος δεν θέλει να ακολουθήσει ένα πρόγραμμα, αρκεί να ενημερώσει. Πολύ σημαντικό είναι να τηρούμε στα μνημεία τις οδηγίες για φωτογράφιση. Σε ορισμένα απαγορεύεται η φωτογράφιση, ενώ παντού απαγορεύεται το φλας το οποίο κάνει ζημιά στις τοιχογραφίες. Επίσης θυμίζουμε ότι σκοπός των ταξιδιών δεν είναι η φωτογράφιση.

Προς το παρόν, συστήνουμε για διάβασμα (ή ξαναδιάβασμα) το βιβλίο του κορυφαίου Βρετανού περιηγητή και λάτρη της Μάνης Πάτρικ Λη Φέρμορ *Μάνη* (εκδ. Κέδρος, 1972). Τη μετάφραση από τα αγγλικά έκανε ο αείμνηστος Τζανής Τζαννετάκης. Η *Μάνη* είναι ένα οδοιπορικό στην μεταπολεμική Μάνη, όπου ο Patrick Leigh Fermor (ή κυρ-Μιχάλης για τους Μανιάτες) περιγράφει με εξαιρετικά γλαφυρή γλώσσα τη γεωγραφία, το φυσικό περιβάλλον και την ένταξη των κτισμάτων στον χώρο, την ελληνική φιλοξενία, τις συνήθειες και τις παραδόσεις των Μανιατών, τα περίφημα μοιρολόγια. Μιλάει για τη μετανάστευση στην Κορσική, ανακαλύπτει στοιχεία μυθολογίας που πέρασαν στην καθημερινή ζωή, στοχάζεται πάνω στην άμεση σύνδεση της αρχαιοελληνικής με την χριστιανική πίστη, βλέπει και ακούει τα πουλιά, τα ζώα, τους ανέμους, παρακολουθεί τον τρύγο, το λιομάζωμα, το ελληνικό φως και τον καθοριστικό του ρόλο στην εικονοπλασία. Ο συγγραφέας περιγράφει έναν κόσμο που έχει χαθεί ανεπιστρεπτί.

Το μνήμα του «Πάντι, Πάτρικ Λη Φέρμορ (11 Φεβρουαρίου 1915 - 10 Ιουνίου 2011) στο Dumbleton. Όπως είναι γνωστό, το σπίτι του στην Καρδαμύλη έχει δωριθεί στο Μουσείο Μπενάκη.

>>> Αυτές τις ημέρες, στο Μπενάκη υπάρχει η έκθεση της Joan Leigh Fermor, που υπήρξε μοναδική φωτογράφος της Ελλάδας του 1950 και 1960. Μην τη χάσετε. Είναι η σημαντικότερη περιοδική έκθεση των ημερών και θα σας ανταμείψει με την απλότητα, την ομορφιά και τη γαλήνη των εικόνων. Ένα άλλο βλέμμα στην ελληνική πραγματικότητα εκείνων των καιρών.